Löss – vårdhygieniska aspekter

Innehåll

Löss – vårdhygieniska aspekter 1
Syfte och omfattning 2
Bakgrund 2
Huvudlöss 2
Personal 2
Vårdtagare 2
Rengöring 2
Flatlöss 3
Tvätt 3
Kroppslusen eller klädlusen 3
Vägglöss 3
Spridning 3
Symtom 3
Personal 4
Vårdtagare med personlig kontakt med sjukvården 4
Tvätt och avfall 4
Daglig städning och slutstädning 4
Rutiner vid hembesök 4
Vårdrutiner för kommunal vård och omsorg 5
Åtgärder 5
Dokumenthistorik 5
Referenser 6

Syfte och omfattning

Rutin som beskriver åtgärder och vårdrutiner som syftar till att hindra smittspridning av löss i vården.

Rutinen gäller för Region Uppsalas vårdförvaltningar samt privata vårdgivare. Rutinen används även för vårdtagare i kommunal vård och omsorg med tillägg av åtgärder enligt checklista under rubrik Vårdrutiner för kommunal vård och omsorg.

Bakgrund

Det finns många olika arter av löss. Gemensamt för dem är att de är starkt knutna till sitt värddjur där de lever hela sitt liv och suger blod. Människan kan angripas av tre olika sorters löss: huvudlus (hårlus), klädlus och flatlus. Huvudlusen är mycket vanligt förekommande - speciellt barn och ungdomar kan drabbas.

Vägglössen är inga egentliga löss utan tillhör skinnbaggarna. Flera arter finns men den som angriper människan heter Cimex lectularius.

Se även:

Sjukdomsinformation om utvärtesparasiter som loppor och löss, Folkhälsomyndigheten.se.

Huvudlöss

Handläggning sker enligt Vårdhandboken: Huvudlöss, Vårdhandboken.se.

Se även behandlingsrekommendationer från Läkemedelsverket: Behandling vid angrepp av huvudlöss – behandlingsrekommendation, Läkemedelsverket.se.

Personal

Personal arbetar med basala hygienrutiner.

Vårdtagare

Behandla endast de som har löss.

Rengöring

Utanför hårbotten är huvudlusen oförmögen att på nytt etablera sig i huvudhår och överlever högst ett dygn. Därför finns inget behov av att rengöra till exempel sängkläder, kläder eller föremål. Det finns dock en viss möjlighet att huvudlössen kan spridas via hårstrån på kammar, borstar, mössor och kepsar, varför man som försiktighetsåtgärd bör rengöra dessa eller lägga dem i en plastpåse i frysen under 24 timmar.

Flatlöss

Flatlusen finns över hela världen och sprids från person till person nästan enbart genom sexuellt umgänge. Flatlusen sprider inte någon infektionssjukdom.

Handläggning sker enligt Vårdhandboken: Flatlöss, Vårdhandboken.se.

Tvätt

Sängkläder och kläder tvättas i 60 grader.

Kroppslusen eller klädlusen

Finns över hela världen. Den är numera ovanlig i Europa och ses normalt bara hos personer med bristfällig hygien och som under lång tid går i samma kläder. Klädlusen kan sprida infektionssjukdomar.

Vägglöss

Vägglusen är svårbekämpad, gömmer sig mycket effektivt och kan klara sig länge utan mat om värddjuret försvinner. En vuxen vägglus är 4-5 mm lång, ungefär som en äppelkärna, med bred oval tillplattad kropp. Färgen är ljust gul/brun till rödbrun efter det att den sugit blod. En vägglus som är tom på föda kan vara nästan genomskinlig. Kroppens övre yta är täckt med kort gyllengult hår något som ger vägglusen ett randigt intryck. I brist på föda kan den gå i dvala i upp till ett år. Då är den inte tjockare än ett kreditkort och mycket svår att upptäcka. Vägglusen gömmer sig gärna i alltifrån sängar till soffor, tavelramar, gardiner, rullstolar, radioapparater och brandvarnare. Den kan även finnas på bakom golvlister och lösa tapeter eller i förvaringsaskar och böcker. Vägglusen sprider inte någon infektionssjukdom.

Se även information hos Folkhälsomyndigheten: Vägglöss, Folkhälsomyndigheten.se.

Spridning

Vägglöss är nattaktiva, dvs. när det är mörkt, och de förekommer vanligtvis i närheten av en plats där man sover eller vilar sig nattetid. Störst risk för att bli biten av vägglöss är i sängen och om kläder eller väskor ligger på sängen eller i dess omedelbara närhet under mörker. De orsakar ingen spridning av smitta.

Symtom

När vägglusen är hungrig suger den blod från sovande människor. Sticket är inte smärtsamt men kan utlösa en allergisk reaktion med klåda, svullnad och rodnad som symptom. Ett tecken på vägglöss är små runda blodfläckar på lakanen och knappnålsstora svarta prickar där de lever. När den väl är etablerad kan den spridas vidare via t ex begagnade möbler, resväskor och ryggsäckar. En vägglus kan inte hoppa eller flyga utan förflyttar sig gående.

Personal

Risken att vägglöss förs över till personal är mycket liten.

Basala hygienrutiner är tillräckligt.

Vårdtagare med personlig kontakt med sjukvården

Vid stark misstanke eller vetskap om att en vårdtagare har vägglöss i hemmet ska följande åtgärder vidtas då vårdtagaren har personlig kontakt med sjukvården:

- Alla tillhörigheter som vårdtagaren har med sig som väska, ytterkläder eller annat ska läggas i plastsäck som försluts.
- Vid inläggning på sjukhus bör vårdtagaren få rena kläder. De egna kläderna läggs i plastpåse som försluts.
- Vårdtagaren kan samvårdas med andra under förutsättning att ovanstående åtgärder är vidtagna.

När ovanstående rutiner inte kunnat följas och det finns risk för spridning i vårdmiljön ska kontakt tas med saneringsfirma som vårdgivaren har avtal med.

Tvätt och avfall

Hanteras som konventionell tvätt och avfall.

Daglig städning och slutstädning

Dagligt städ och slutstädning utförs med ordinarie rutin enligt Städning och desinfektion av ytor- vårdhygieniska aspekter, Region Uppsala.se (PDF).

Vägglöss dör:

- Vid maskintvätt minst 60°C.
- Vid värmebehandling i torkskåp eller i torktumlare i minst en timme.
- Efter djupfrysning i -18°C i en vecka.

Rutiner vid hembesök

Följande gäller:

- Basala hygienrutiner och klädregler gäller.
- Tag bara in nödvändig utrustning och material.
- Undvik att ställa väskor och påsar på golvet.
- Om möjligt undvik att medta ytterkläder in i bostaden.

- Rengör och desinfektera utrustning och material i direkt anslutning till besöket.

Vårdrutiner för kommunal vård och omsorg

Ovanstående riktlinje gäller för kommunal vård och omsorg med tillägg enligt nedan.

Åtgärder

Checklista:

- Kontakta snarast ett saneringsföretag.
- Dammsug överallt och släng därefter dammsugarpåsen.
- Kontrollera även böcker, tidningar och prydnadsföremål.
- Tvätta all tvätt hos vårdtagaren.

Dokumenthistorik

Författare:

Inger Andersson, 2016.

Datum**:**

2017-12-07 2018-11-01, tidigare revideringar.

2022-09-07 Susanne Bergholm tillägg för kommunal vård och omsorg. Ändrat patient till vårdtagare.

2022-12-12 Susanne Bergholm ny rubrik **Rutiner vid hembesök**.

2022-12-14 Susanne Bergholm. Tagit bort text under huvudlöss, hänvisar till vårdhandboken. Ny rubrik **Rengöring** under huvudlöss. Tagit bort kemtvätt under vägglöss.

2022-12-15 Jakob Morén. Lagt till och korrigerat länkar. Ny rubrik **Tvätt** under flatlöss.

2023-06-14 Susanne Bergholm. Lagt till länk under daglig städning och slutstädning.

2023-06-26 Emma Leijonqvist. Tillgänglighetsanpassat dokument.

2023-06-29 Pip Engkvist och Emma Leijonqvist. Tillgänglighetsanpassat dokument.

2023-07-17 Susanne Bergholm. Anpassat dokument till rätt Docplus.-mall.

Referenser

Sjukdomsinformation om utvärtesparasiter som loppor och löss, Folkhälsomyndigheten.se.

Huvudlöss, Vårdhandboken.se.

Behandling vid angrepp av huvudlöss – behandlingsrekommendation, Läkemedelsverket.se.

Flatlöss, Vårdhandboken.se.

Vägglöss, Folkhälsomyndigheten.se.

Städning och desinfektion av ytor - vårdhygieniska aspekter, Region Uppsala.se (PDF).